

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 listopada 2023 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie w XII Wydziale Karnym w składzie:

Przewodniczący: sędzia S.O. Marzena Tomczyk – Zięba

Protokolant: sekr. sąd. Kacper Kalisz, sekr. sąd. Klaudia Konopczyńska

z udziałem Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Warszawie Joanny Augustyniak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniach: 12.09.2023 r., 26.10.2023 r. i 03.11.2023 r.

sprawy z wniosku A. B., W. Ś. i B. K.

przeciwko Skarbowi Państwa

o zadośćuczynienie za krzywdę powstałą w związku z niesłusznym tymczasowym aresztowaniem J. B. s. J. i A. z d. B. ur. (...) w W. w okresie od 28 czerwca 1946 r. do 10 marca 1947 r. w sprawie Wojskowego Sądu Rejonowego sygn. akt R 826/46

na podstawie art. 8 ust. 1 art. 13 Ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego oraz §11 ust. 6 i §15 ust. 1 i §17 pkt 1 i 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie

orzeka

zasądza od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawcy: A. B., W. Ś. i B. K. kwoty po 80 000 zł (osiemdziesiąt tysięcy złotych) - łącznie kwotę 240 000 zł (dwieście czterdzieści tysięcy złotych), tytułem zadośćuczynienia wraz z odsetkami od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty,

w pozostałym zakresie wniosek o zadośćuczynienie oddala,

zasądza od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawcy: A. B., W. Ś. i B. K. kwoty po 288 zł (dwieście osiemdziesiąt osiem złotych) związanych z ustanowieniem pełnomocnika w sprawie,

kosztami postępowania w sprawie obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE		
Formularz UWO	Sygnatura akt	XII Ko 14/23
WNIOSKODAWCA		
A. B.		
B. K.		

W. Ś.		
ZWIĘZŁE PRZEDSTAWIENIE ZGŁOSZONEGO ŻĄDANIA		
1.	Odszkodowanie (kwota główna)	Odsetki
-----	-----	
2.	Zadośćuczynienie (kwota główna)	Odsetki
300.000 zł, czyli po 100.000 zł na rzecz każdej z wnioskodawczyń, tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę przez J. B. na skutek stosowania wobec niego tymczasowego aresztowania w okresie od czerwca 1946 r. do marca 1947 r. w związku z działalnością na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego.	odsetki ustawowe od uprawomocnienia się orzeczenia.	
3.	Inne	
Zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawczyń zwrotu kosztów związanych z ustanowieniem pełnomocnika z wyboru według norm przepisanych.		

3. Ustalenie faktów			
3.1. Fakty uznane za udowodnione			
Lp.	Fakt	Dowód	Numer karty
3.1.1.	Wojskowy Sąd Rejonowy w Warszawie wyrokiem z dnia 10 marca 1947 r., sygn. akt R 826/46 skazał	akta WSR w Warszawie – wyrok, postanowienie, rozkaz zwolnienia	5 – akt o sygn. VIII Ko 118/18 – akta IPN (...)

	<p>m.in. J. B. za to, że od połowy marca 1946 r. do dnia 27 czerwca 1946 r. na polecenie B. Z. – byłego członka AK, na terenie W. brał udział w nielegalnym związku pod nazwą (...) Grupa (...) liczącym 10 członków, którego cel miał pozostać tajemnicą wobec władzy państwowej, a którego zadaniem miała być walka z ZSRR w celu przywrócenia ziem wschodnich do Polski, tj. przestępstwo z art. 165 § 1 k.k. na karę 2 lat pozbawienia wolności, jednocześnie na podstawie ustawy z dnia 22 lutego 1947 r. o amnestii darując mu w całości karę pozbawienia wolności. W toku postępowania przygotowawczego i sądowego w tej sprawie, J. B. był tymczasowo aresztowany od dnia 27 czerwca 1946 r. do dnia 11 marca 1947 r.</p>		
<p>3.1.2.</p>	<p>Przed powyższymi zdarzeniami, w czasie II wojny światowej J. B. brał udział w Powstaniu Warszawskim – walczył w AK, brał udział w walce o Państwową (...).</p> <p>W ramach działalności niepodległościowej (antykomunistycznej) J. B. został zatrzymany (27 czerwca 1946 r.) oraz w dniu 28 czerwca 1947 r. zastosowano wobec niego tymczasowe aresztowanie. W czasie stosowania tymczasowego</p>	<p>akta archiwalne</p>	<p>5 – akt o sygn. VIII Ko 118/18, akta z ZUS</p>

	<p>aresztowania był wielokrotnie przesłuchiwany. Przesłuchania były przeprowadzane w celi metr na metr, w której musiał on stać, w trakcie przesłuchań był poddawany torturom przede wszystkim w postaci bicia w celu uzyskania od niego wyjaśnień obciążających współuczestników związku (...). Warunki panujące w areszcie były bardzo złe i niehumanitarne – kapiąca na głowę woda, ciągle przesłuchania połączone z biciem oraz przebywanie w małej celi. Ponadto w trakcie stosowania tymczasowego aresztowania J. B. nie miał kontaktu z rodziną – jego żona była wtedy w ciąży. J. B. dzień po skazaniu ww. wyrokiem, w dniu 11 marca 1947 r. został zwolniony z aresztu. Jego wspomnienia z czasów wojny i walki z Niemcami podczas II wojny światowej znalazły się w książce J. K. (...).</p>		
zeznania A. B.	32v-33		
zeznania W. Ś.	55v		
zeznania B. K.	55v-56		
książka	58		
3.1.3.	J. B. zmarł w dniu 30 kwietnia 1987 r., wdowa	odpisy aktów zgonu J. B. oraz M. B.	57 – akt o sygn. VIII Ko 118/18

	po J. B. zmarła w dniu 8 sierpnia 2015 r. Dziećmi J. B. są A. B., W. Ś. oraz B. K. Sąd Okręgowy w Warszawie postanowieniem z dnia 7 stycznia 2019 r., sygn. akt VIII Ko 118/18, stwierdził nieważność wyroku byłego Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie z dnia 10 marca 1947 r., sygn. akt R 826/46 m.in. w stosunku do J. B..	52	
odpisy skróconych aktów urodzenia oraz wydruki z PESEL-SAD wnioskodawczyń	6, 51, 50 34		
postanowienie SO w Warszawie	72-72v akt o sygn. VIII Ko 118/18		
3.2. Fakty uznane za nieudowodnione			
Lp.	Fakt	Dowód	Numer karty
-----	-----	-----	-----

ocena DOWODÓW		
Dowody będące podstawą ustalenia faktów		
Lp. faktu z pkt 3.1	Dowód	Zwiąże o powodach uznania dowodu
3.1.1 – 3.1.3	ujawnione w postępowaniu dowodowym dokumenty: wyrok, postanowienia, dokumenty USC, dokumenty archiwalne, które znajdują się w aktach sprawy oraz	Autentyczność dokumentów nie była kwestionowana przez strony i nie budziła także wątpliwości Sądu, w związku z tym Sąd uznał je za wiarygodne.

	sprawy o sygn. akt VIII Ko 118/18, a także akta archiwalne ZUS	
zeznania A. B., W. Ś. i B. K.	Sąd uznał zeznania świadków za wiarygodne, gdyż są jasne, logiczne, konsekwentne, ponadto korespondują z zebraniem materiałem dowodowym w postaci dokumentów archiwalnych, a które to dotyczą okoliczności zastosowania wobec J. B. tymczasowego aresztowania, warunków jego pobytu w areszcie oraz działalności antykomunistycznej sprzed zatrzymania.	
4.2. Dowody nieuwzględnione przy ustaleniu faktów (dowody, które sąd uznał za niewiarygodne oraz niemające znaczenia dla ustalenia faktów)		
Lp. faktu z pkt 3.1 albo 3.2	Dowód	Zwięźle o powodach nieuwzględnienia dowodu
----	-----	-----
PODSTAWA PRAWNA		
Odszkodowanie		
1.	Kwota główna	Odsetki
-----	-----	
Zwięźle o powodach podstawy prawnej		

Zadośćuczynienie		

2.	Kwota główna	Odsetki
240.000 zł po 80.000 zł dla A. B., B. K. oraz W. Ś.	Odsetki ustawowe od uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty.	
Zwięźle o powodach podstawy prawnej		
<p>Zgodnie z treścią art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, osobie, wobec której stwierdzono nieważność orzeczenia albo wydano decyzję o internowaniu w związku z wprowadzeniem w dniu 13 grudnia 1981 r. w Polsce stanu wojennego, przysługuje od Skarbu Państwa odszkodowanie za poniesioną szkodę i zadośćuczynienie za doznaną krzywdę wynikłe z wydania lub wykonania orzeczenia albo decyzji. W razie śmierci tej osoby uprawnienie to przechodzi na małżonka, dzieci i rodziców.</p> <p>Niewątpliwie wcześniej przedstawiony stan faktyczny uzasadnił wypełnienie dyspozycji ww. przepisu, albowiem proces karny zawisły przed Wojskowym Sądem Rejonowym w Warszawie, sygn. akt R 826/46, który zakończył się wydaniem wyroku z dnia 10 marca 1947 r., sygn. akt R 826/46 i orzeczeniem wobec J. B. kary 2 lat pozbawienia wolności, stanowił represję za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego. Nie ma znaczenia przy możliwości dochodzenia zadośćuczynienia za doznaną krzywdę (i odszkodowania za doznaną szkodę) w trakcie</p>		

pozbawienia wolności J. B. od czerwca 1946 r. do marca 1947 r. okoliczność, że w ww. wyroku organ darował skazanemu ww. karę pozbawienia wolności na mocy ustawy z 22 lutego 1947 r. o amnestii, albowiem w przedmiotowej sprawie J. B. był tymczasowo aresztowany. Nieważność wskazanego wyżej wyroku Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie wobec J. B. została stwierdzona wydanym w dniu 7 stycznia 2019 r., postanowieniem Sądu Okręgowego w Warszawie, sygn. akt VIII Ko 118/18.

W związku z powyższym J. B., a po jego śmierci – jego małżonka (która także nie żyje) oraz dzieci, mieli prawo domagać się zadośćuczynienia za doznaną przez J. B. krzywdę.

Inne

3.

Sąd orzekł o zwrocie wydatków każdemu z wnioskodawców, z tytułu ustanowienia pełnomocnika na podstawie § 11 ust. 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie zwiększoną zgodnie z § 17 pkt 1 ww. rozporządzenia z uwagi na okoliczność, iż w sprawie odbyły się dwa terminy rozprawy.

Zwięźle o powodach podstawy prawnej

Na podstawie art. 13 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego koszty postępowania w sprawach objętych

tą ustawą, w tym z tytułu ustanowienia pełnomocnika, ponosi Skarb Państwa.		
ROZSTRZYGNIĘCIE SĄDU W PRZEDMIOCIE ŻĄDANIA		
Zwięźle o powodach rozstrzygnięcia		
Odszkodowanie		
1.	Kwota główna	Odsetki
-----	-----	
Zadośćuczynienie		
2.	Kwota główna	Odsetki
<p>Ustalając wysokość zasądzonego zadośćuczynienia, Sąd miał na uwadze, że winno być one „odpowiednie” do poniesionych krzywd. Ma ono odzwierciedlać rzeczywiście doznaną przez osobę represjonowaną krzywdę i służyć skompensowaniu doznanych cierpień. Zadośćuczynienie powinno być odczuwalne dla wnioskodawcy, jednakże nie może być źródłem nieuzasadnionego zarobku.</p> <p>Przy szacowaniu wysokości zadośćuczynienia sąd miał na względzie rodzaj krzywdy doznanej przez J. B. w czasie pozbawienia wolności związanego ze stosowaniem tymczasowego aresztowania w sprawie zawisłej przed Wojskowym Sądem Rejonowym w Warszawie, sygn. akt R 826/46.</p> <p>Sąd uwzględniając roszczenie wnioskodawczyń wziął pod uwagę czas trwania pozbawienia wolności</p>	<p>Odsetki ustawowe od uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty.</p>	

J. B. – czyli 8 i pół miesiąca, w czasie którego w sposób bezpośrednio odczuwalny dotknęły go niedogodności w jakich przebywał – częste przesłuchania i wymuszanie wyjaśnień, bicie, złe warunki bytowe, czy niepewność przyszłości – co obrazują słowa świadka B. K. relacjonujące co powiedział J. B. w odniesieniu do przebywania w więzieniu i oczekiwania na wyrok – „tam były tylko dwa wyroki, albo wolność, albo kara śmierci”.

Orzekając w przedmiocie wysokości zadośćuczynienia Sąd miał na uwadze również okoliczność, że J. B. w czasie zatrzymania był bardzo młody, miał niespełna 19 lat, był żonaty, a jego żona była w ciąży. Przez okres pozbawienia wolności nie był przez nikogo odwiedzany, nie mógł spotkać się z rodziną, nie mógł być obecny przy ciężarnej żonie. Z pewnością te okoliczności potęgowały w nim poczucie krzywdy, strach, niepewność co do jutra.

Orzekając zatem w kwestii przyznania zadośćuczynienia, Sąd doszedł do przekonania, iż rekompensatą pieniężną adekwatną do stopnia doznanej przez wnioskodawcę krzywdy wynikłej z powodu pozbawienia go wolności za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego – uwzględniającą wszystkie wyżej podniesione okoliczności – będzie suma 240.000 złotych. Sąd uznał, iż ta kwota byłaby adekwatna dla zrekompensowania doznanej przez niego krzywdy. A ponieważ J. B. zmarł, uprawnienie do otrzymania zadośćuczynienia w niniejszej sprawie przeszło na 3 córki, w związku z tym, Sąd zasądził dla każdej z nich kwotę po 80 000 zł.

Inne	
3.	-----
Inne ROZSTRZYGNIECIA Zawarte w WYROKU	
Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności
2.	Sąd oddalił żądanie wnioskodawczyń w pozostałej części, uznając, że roszczenie o zasądzenie zadośćuczynienia w kwocie 300.000 zł, po 100.000 zł na rzecz każdej z nich jest wygórowane i niewspółmierne do doznanej krzywdy przez J. B. z uwagi na okoliczności podniesione powyżej.

Koszty procesu	
Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności
4.	Zgodnie z art. 13 ustawy z 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego sprawy objęte tą ustawą są wolne od kosztów sądowych, zatem ponosi je Skarb Państwa.

PODPIS